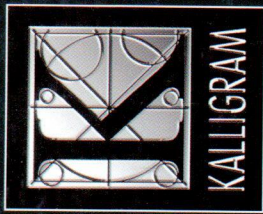

Zázrak vedomia – keď sa náhle okno rozmachom otvorí do slnečnej krajiny uprostred noci nebytia.

Táto pasáž mi pripadá vznešená a pre mňa je sklamaním, že až do celkom nedávnych čias žiadny filozof nerozprával o vedomí s takýmto údivom a úctou. Kant určite nie. Hviezdnaté nebo nad ním a morálny zákon v ňom ho naplňajú údivom a úctou bez toho, aby si všimol, že bldnú v porovnaní s faktom, že si ich uvedomuje, že vesmír, vnútorný i vonkajší, je otvorený pre niečo také, čo je samé nezobraziteľné a snáď aj nezrozumiteľné, kladúc vnútorné obmedzenia ľudského chápania. Niet divu, že filozofi vedomie dostatočne neoceňovali – nikdy sa nestalo objektom, s ktorým by sa počítalo pri zostavovaní zoznamu divov.

Všimol som si, že Nabokov si neodpustí hovoriť o niečom krásnom ako o objekte uvedomenia – krajine, slnečnej a videnej cez okenný rám. Ak by vedomie objavovalo iba nezmiernenú odpornosť, divili by sme sa, prečo máme takýto dar. To nás však vracia späť k dvom svetom G. E. Moora, o ktorých sme uvažovali na začiatku nášho skúmania. Svet samej odpornosti by sme si neželali uvedomovať príliš dlho, a neželali by sme si ani žiť život bez slnečného svetla, lebo by stratil svoj význam. Ak ukážem na nekajú malbu slnečnej krajiny a vyhlásim ju za vznešenú, niekto ma môže opraviť a povedať, že si pletiem krásne a vznešené. Cítil by som Nabokova a odpovedal, že krásne je vznešené „uprostred noci nebytia“. Kant uvádza takéto úvahy vo formulácii, ktorú sme spomínali vyššie: „Vznešené je to, pri čom už púha možnosť si to myslieť dokazuje schopnosť mysle, presahujúcu akékoľvek meradlo zmyslov.“ Ja by som dokonca, ak mám byť zlomyselný, dodal: Je to vznešené, pretože je to v myšli diváka. Krása je pre umenie voľbou a nie nutnou podmienkou. Nie je však voľbou pre život. Je nutnou podmienkou pre život, ak ho chceme žiť. Práve preto je krásna, na rozdiel od iných estetických vlastností, vrátane vznešeného, hodnota.

KALLIGRAM

www.kalligram.com

V edíciu Anthropos vyšlo:

Jean Leduc:

Historici a čas

Gérard Genette:

Metafyzika

Georges Didi-Huberman:

Pred časom

Antoine Compagnon:

Dénonciation

Françoise Susimi-Anastopoulousová:

Fragmentárne písanie

Ian Hacking:

Sociálna konštrukcia – ale čoho?

Norbert Elias:

Spoločnosť jednotlivci

Anna A. Hlavačková

Homo ludens africanus

PRIPRAVUJEME:

Jan Assmann:

Kultúrna pamäť

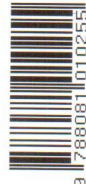
Edward Said:

Orientalizmus

Michel Certeaux:

Písanie histórie

Cena 220 Sk s DPH
ISBN 978-80-8101-025-5

9 788081 010255